

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 25 квітня 2023 р. № 385

Київ

Про затвердження Порядку примусового годування та умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, які відмовляються від прийняття їжі

Відповідно до частини третьої статті 116 Кримінально-виконавчого кодексу України, частини шістнадцятої статті 11 Закону України “Про попереднє ув’язнення” Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити Порядок примусового годування та умови тримання засуджених та осіб, взятих під варту, які відмовляються від прийняття їжі, що додається.

2. Міністерству охорони здоров’я у тримісячний строк з дня набрання чинності цією постановою розробити і затвердити галузеві стандарти щодо процедури проведення примусового годування осіб, які відмовляються від прийняття їжі, а також процедури визначення лікарем видів такого годування.

3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади у тримісячний строк привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цією постановою.

Прем’єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 квітня 2023 р. № 385

ПОРЯДОК

примусового годування та умови тримання засуджених
та осіб, взятих під варту, які відмовляються від прийняття їжі

1. Цей Порядок визначає організаційні засади застосування до осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, осіб, засуджених до арешту, які тримаються на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, та осіб, взятих під варту, які тримаються в слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, ізоляторах тимчасового тримання Національної поліції, спеціально відведених місцях для тимчасового тримання (ізолятори тимчасового тримання) СБУ (далі — установи) і заявили про відмову від прийняття їжі (далі — особи, які відмовляються від прийняття їжі), заходів примусового годування, а також умови тримання таких осіб.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Кримінально-виконавчому та Кримінальному процесуальному кодексах України, Законі України “Про попереднє ув’язнення”, Основах законодавства України про охорону здоров’я та інших законодавчих актах, що регулюють відносини з питань, пов’язаних з охороною здоров’я і виконанням кримінальних покарань.

3. Надання медичної допомоги особам, які відмовляються від прийняття їжі, визначення виду примусового годування, а також його практичне застосування здійснюються відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров’я та цього Порядку.

4. Начальник установи протягом доби з моменту встановлення факту відмови особи від прийняття їжі повинен:

1) особисто провести з особою, яка відмовляється від прийняття їжі, бесіду та розглянути наявні письмові пояснення, скарги, пропозиції, заяви такої особи, що пов’язані з відмовою від прийняття їжі;

2) за результатами дій, передбачених підпунктом 1 цього пункту, скласти акт про відмову від прийняття їжі за формою згідно з додатком 1, у якому зазначаються конкретна причина такого вчинку, стислий виклад обставин, що передували відмові від прийняття їжі, вжиті заходи щодо задоволення законних вимог такої особи або причини неможливості їх задоволення.

До акта про відмову від прийняття їжі додаються пояснення, скарги, пропозиції, заяви такої особи, що пов'язані з відмовою від прийняття їжі;

3) письмово повідомити керівнику закладу охорони здоров'я, що забезпечує медичне обслуговування осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, або осіб, взятих під варту, які тримаються в установах, а у випадку відсутності такого закладу — керівнику іншого закладу охорони здоров'я державної чи комунальної форм власності, перелік яких визначається та переглядається у разі потреби Міністерством охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій та установами з урахуванням спеціалізації таких закладів та наявності умов, що дають змогу забезпечити ізоляцію осіб, які відмовляються від прийняття їжі, їх належну охорону та безпеку інших громадян;

4) письмово повідомити прокурору, який здійснює на відповідній території нагляд за додержанням вимог законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, органу досудового розслідування, суду, у провадженні якого перебуває кримінальне провадження (справа), а також прокурору, який здійснює нагляд за додержанням вимог законів під час проведення досудового розслідування, захиснику;

5) письмово повідомити членам сім'ї (за наявності) особи, яка відмовляється від прийняття їжі, крім випадків, якщо таке повідомлення заборонила зазначена особа, про що вона у письмовій формі повідомляє начальнику установи;

6) у разі відмови від прийняття їжі неповнолітньою особою — додатково письмово повідомити законному представнику та відповідним службам у справах дітей незалежно від бажання неповнолітнього.

Повідомлення, визначені підпунктами 3—6 цього пункту, надсилаються в паперовій формі та з використанням технічних засобів електронних комунікацій (електронною поштою). Копії документів, що підтверджують факт надсилання зазначених повідомлень, а також акта про відмову від прийняття їжі долучаються до особової справи особи, яка відмовляється від прийняття їжі.

5. Особа, яка відмовляється від прийняття їжі, з моменту встановлення такого факту повинна перебувати під постійним наглядом лікаря.

6. Після отримання інформації про встановлення факту відмови особи від прийняття їжі керівник закладу охорони здоров'я, зазначеного у підпункті 3 пункту 4 цього Порядку, одразу призначає їй лікаря, який у той самий день повинен:

1) ознайомитися з медичною документацією особи, яка відмовляється від прийняття їжі, та здійснити її первинний медичний огляд, за результатами якого оцінити стан здоров'я такої особи, пояснити та

переконатися, що вона розуміє можливі негативні наслідки відмови від їжі для її здоров'я, у тому числі наявність ризику для життя і здоров'я, пояснити та переконатися, що особа розуміє, що до неї на підставі ухвали слідчого судді, суду може бути застосовано заходи примусового годування, про що така особа у письмовій формі повідомляє лікарю;

2) за згодою особи, яка відмовляється від прийняття їжі, відповідно до медичних показань організувати її медичне обстеження, за результатами якого призначати лікування, у тому числі шляхом внутрішньовенного введення лікарських засобів;

3) за згодою особи, яка відмовляється від прийняття їжі, проводити динамічне спостереження та оцінку стану її здоров'я;

4) під час щоденних медичних оглядів запитувати особу про її намір продовжувати відмовлятися від прийняття їжі, а також у випадках відмови такої особи від медичного огляду (обстеження), динамічного спостереження та/або лікування пропонувати отримати необхідні медичні послуги, а також пояснювати можливі негативні наслідки подальшої відмови від прийняття їжі для здоров'я;

5) щодня вносити інформацію про стан здоров'я особи, яка відмовляється від прийняття їжі, до медичної документації;

6) у разі необхідності підготувати та подати начальнику установи рекомендації стосовно організації медичного обстеження особи, яка відмовляється від прийняття їжі, відповідно до медичних показань.

7. Під час проведення первинного та щоденного оглядів особи, яка відмовляється від прийняття їжі, лікар, який здійснює нагляд за такою особою, оцінює стан її здоров'я та за наявності медичних показань приймає рішення щодо необхідності переміщення такої особи до окремої палати закладу охорони здоров'я, зазначеного у підпункті 3 пункту 4 цього Порядку.

У разі коли в особи, яка відмовляється від прийняття їжі, є ознаки інфекційного захворювання, така особа переміщується до інфекційного ізолятора або окремої палати закладу охорони здоров'я, зазначеного у підпункті 3 пункту 4 цього Порядку, для надання необхідної медичної допомоги, збору матеріалів, необхідних для діагностики захворювання, нагляду і спостереження за нею. Особа, хвора на заразну форму туберкульозу, розподіляється з урахуванням результатів її мікробіологічних досліджень.

За відсутності медичних показань особа, яка відмовляється від прийняття їжі, залишається в камері (жилому приміщенні), де тримається на загальних підставах.

Звільнення особи, яка відмовляється від прийняття їжі, від праці або виконання нею інших обов'язків, установлених згідно з умовами режиму

тримання в установах, можливе лише на підставі медичних показань. У разі відсутності зазначених показань на таку особу поширюються передбачені законодавством заходи дисциплінарного впливу в повному обсязі.

8. У передбачений розкладом дня час особі, яка відмовляється від прийняття їжі, доставляються сніданок, обід та вечеря за установленими для осіб, зазначених у пункті 1 цього Порядку, нормами харчування. У випадку відмови від прийняття їжі через дві години їжа забирається, про що робиться відмітка в картці обліку прийняття їжі особою, яка відмовляється від прийняття їжі, за формою згідно з додатком 2, що долучається до її медичної документації.

9. У разі наявності загрози значного погіршення стану здоров'я особи, яка відмовляється від прийняття їжі, та очевидної загрози її життю лікар закладу охорони здоров'я, зазначеного у підпункті 3 пункту 4 цього Порядку, готує висновок, за формою згідно з додатком 3 (далі — висновок), що підтверджується відповідними медичними документами, які містять результати лабораторних, інструментальних та інших необхідних досліджень.

Під час підготовки висновку лікар, зважаючи на стан здоров'я особи, яка відмовляється від прийняття їжі, визначає вид примусового годування з урахуванням поточного та прогнозованого стану здоров'я такої особи відповідно до видів примусового годування, визначених законом. Лікар несе персональну відповідальність за правильність та своєчасність визначення виду примусового годування.

10. У разі коли неможливо надати у повному обсязі необхідну медичну допомогу особі, стосовно якої лікарем складено висновок, в умовах закладу охорони здоров'я, зазначеного у підпункті 3 пункту 4 цього Порядку, здійснюється виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги. Бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги може прийняти рішення про необхідність госпіталізації особи, яка відмовилася від прийняття їжі.

Начальник установи в установленому законодавством порядку організовує та забезпечує своєчасний виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги, а також цілодобову охорону особи, яка відмовляється від прийняття їжі, в закладі охорони здоров'я.

У разі прийняття бригадою екстреної (швидкої) медичної допомоги рішення про необхідність госпіталізації така особа невідкладно перевозиться зазначеною бригадою до найближчого до установи закладу охорони здоров'я відповідно до Закону України "Про екстрену медичну допомогу". Особа, яка відмовляється від прийняття їжі, тримається (перебуває) в зазначеному закладі охорони здоров'я з дотриманням умов, які дають змогу забезпечити ізоляцію такої особи, її належну охорону та безпеку інших громадян.

11. Після складення висновку начальник відповідної установи у той самий день надсилає у паперовій формі прокурору матеріали, якими обґрунтовується необхідність примусового годування, у тому числі висновок, акт про відмову з копіями документів, що додаються до нього, а також копію направлення на госпіталізацію (за наявності).

З метою забезпечення оперативної передачі матеріали можуть бути передані з використанням технічних засобів електронних комунікацій (електронною поштою).

12. Клопотання про примусове годування особи, яка відмовляється від прийняття їжі, подається прокурором та розглядається слідчим суддею, судом в порядку, передбаченому статтями 206¹ і 539 Кримінального процесуального кодексу України.

13. У разі прийняття слідчим суддею, судом рішення про примусове годування особи, яка відмовляється від прийняття їжі (далі — рішення про примусове годування), начальник установи невідкладно інформує Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо такого рішення. Копії повідомлення та рішення слідчого судді, суду про примусове годування або про відмову від такого годування, долучаються до особової справи особи, яка відмовляється від прийняття їжі.

14. Примусове годування здійснюється з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Примусове годування особи, яка відмовляється від прийняття їжі, проводиться виключно у присутності лікаря, який здійснює нагляд за такою особою, та має на меті гуманне ставлення до особи, яка відмовляється від прийняття їжі, дотримання її прав, зокрема на повагу до честі і гідності, та не допускає будь-якого приниження чи тортур такої особи.

15. Закупівля препаратів для проведення ентерального харчування особам, які відмовляються від прийняття їжі, здійснюється за рахунок коштів установ, в яких тримаються такі особи.

16. Примусове годування припиняється у разі:

1) коли за висновком лікаря закладу охорони здоров'я, у якому перебуває особа, до якої застосовувалося примусове годування, стан здоров'я такої особи стабілізувався і подальша відмова від прийняття їжі більше не становитиме загрози її життю;

2) коли особа, до якої застосовувалося примусове годування, заявила про своє бажання добровільно вживати їжу, про що вона у письмовій формі повідомила лікарю, який здійснює за нею нагляд;

3) скасування в установленому порядку рішення про примусове годування чи закінчення строку дії такого рішення.

Лікар, який здійснює нагляд за зазначеною особою, невідкладно, але не пізніше ніж протягом 24 годин з моменту припинення примусового годування, повідомляє про це начальнику відповідної установи.

17. Начальник установи одразу після отримання інформації про припинення примусового годування письмово (в паперовій формі) та з використанням технічних засобів електронних комунікацій (електронною поштою) повідомляє про це прокурору, який здійснює на відповідній території нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, органу досудового розслідування, суду, у провадженні якого перебуває кримінальне провадження (справа), а також прокурору, який здійснює нагляд за додержанням вимог законів під час проведення досудового розслідування. Копії документів, що підтверджують факт надсилання зазначеного повідомлення, долучаються до особової справи особи, яка відмовляється від прийняття їжі.

18. Перевезення (конвоювання) особи із закладу охорони здоров'я, у якому вона перебуває, до відповідної установи здійснюється в установленому законодавством порядку на підставі виписки лікаря, форма якої встановлюється МОЗ.

АКТ
про відмову від прийняття їжі

Засуджений (особа, взята під варту) _____
(прізвище, власне ім'я,

_____ по батькові (за наявності), дата народження)

Дата відмови від прийняття їжі _____
(число, місяць, рік)

Дата проведення бесіди _____
(число, місяць, рік)

Причини відмови від прийняття їжі: _____

Стислий виклад обставин, що передували відмові від прийняття їжі:

Заходи, вжиті для задоволення законних вимог, або причини неможливості їх задоволення: _____

Начальник _____
(найменування установи)

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

_____ 20__ р.

ВИСНОВОК
про наявність загрози значного погіршення стану здоров'я та
очевидної загрози життю

Засуджений (особа, взята під варту) _____
(прізвище, власне ім'я,

по батькові (за наявності), дата народження)

Дата відмови від прийняття їжі _____
(число, місяць, рік)

Місцезнаходження особи, яка відмовилась від прийняття їжі: _____

Стан здоров'я особи, яка відмовилась від прийняття їжі: _____

Кількість загострень протягом відмови від прийняття їжі: _____

Проведене лікування: _____

Діагнози:
основний _____

супутні _____

Рекомендовано вид примусового годування: _____
(зазначається один із видів

примусового годування, передбаченого статтею 116 Кримінально-виконавчого кодексу України або
статтею 11 Закону України "Про попереднє ув'язнення")

Лікар _____
(найменування закладу охорони здоров'я)

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

_____ 20__ р.